OI TIE DŪMAI, DŪMELIAI

KUN. DR. J. GUTAUSKAS

Iš kur atsiranda namuose įvairios įtampos, nesusipratimai? Juk visi šeimos nariai tokie artimi vienas kitam: tėvai, broliai, seserys, kiti giminės.

Nesutarimai ateina iš to, kad šeimos nariai yra skirtingo amžiaus, skirtingo charakterio, skirtingų pareigų, skirtingų siekimų, nevienodo autoriteto ir atsakomybės.

Įtempimai ateina iš jaunuolių pusės. Brendimo metas, tarp vaikystės ir suaugusio amžiaus, yra sielos balandis. Tai gyvenimo pavasario audrų laikas. Su kūno augimu ateina ir sielos audros. Bręstantis jaunuolis yra nuotaikos žmogus: čia jis linksmas lyg pavasario saulė, čia nuliūdęs "iki mirties". Berniukai darosi grubūs, mėgstą siausti, kelti triukšmą, išmėginti savo jėgas. Mergaitės tampa erzlios, jautrios, užsisvajojusios. Jaunuoliai turi išspręsti daug klausimų: ką aš darysiu gyvenime, ką man duos gyvenimas, kokią vietą užimsiu, kaip eisis su žmonėmis, ar nugalėsiu visas kliūtis? Pasitaiko jaunuolių, kurie grimsta į nusiminimą. Čia jam rodosi kalnus nuvers, čia vėl ir nedidelė kliūtis atima pasitikėjimą. Ne vienas jaunuolis dejuoja: "Manęs niekas nesupranta, manęs niekas nemyli. Su manimi elgiasi lyg aš būčiau vaikas". Jaunuolis veržiasi į savystovumą, nepriklausomybę, nori pats vaikščioti savo kojomis, nors jo gyvenimo pažinimas dar labai menkas. Jis dažnai nežino kaip šiuo ar kitu atveju pasielgti. Iš čia atsiranda nesaugumo ir netikrumo jausmas, kuris jį kamuoja. Jaunuolio berniuko idealas — savas kambarys ir kišenėje raktas nuo to kambario. Mergaitė nori grįžti iš pasilinksminimo ne kada mama liepė, bet pagal savo norą.

Šeima yra maža bendruomenė. Bet ir šioj mažoj bendruomenėj turi būti tvarka ir drau[illegible]ė. Be tvarkos ir drausmės nėra įmanomas norm[illegible] šeimos gyvenimas. Šeimos vyresnieji, kurie neša atsakomybę už vai[illegible] [illegible]mos ateitį, yra tėvai. Tik tarp jų turi būti sutarimas. Ką tėvas pasakė, to paties turi reikalauti ir motina. Ką motina liepia, tą turi patvirtinti ir t[illegible]. Nė vienas tėvų neturi pasirodyti "geresniu", "nuolaidesniu", "apeliacijų" žmogumi. Negalima vaikams arba jaunuoliams leisti daryti tai ko užsimano. Reikia aiškiai pabrėžti, kad nėra pasaulyje žmogaus, kuris ką norėdamas darytų ir ko užsigeidęs gautų. Ir suaugę žmonės turi vyresniuosius, viršininkus, turi laikytis tvarkos, religinių, dorinių ir pilietinių reikalavimų, negali ką nori daryti. Jaunuolis, neišmokęs tvarkos ir drausmės namie, nebus laimingas gyvenime. Vėliau reikės pareigingumo išmokti su ašaromis. Tėvai privalo paaugliam ir jaunuoliams pasakyti: "Taip neprivalai daryti, ten neprivalai eiti, su tuo neprivalai draugauti." Žinoma, geriau, kai panašius trumpus įsakymus seka ramus paaiškinimas, kodėl taip sakoma. Pasitikėjimas, didesnės laisvės davimas turi būti duodamas pagal jaunuolio amžių ir jo subrendimą. Ne tie patys drausmės nuostatai taikomi vaikui, paaugliui ir jaunuoliui baigiančiam vidurinę mokyklą, o juo labiau studentui.

Jaunuolis lengviau negu vaikas pastebi savo tėvų silpnybes bei ydas. Jaunuolio amžiuje dažnai susvyruoja tėvų autoritetas. 10 m. Berniukas sako: "Mano tėtis viską žino". 15 m.: "Aš tiek pat žinau, kaip ir tėtis". 20 m.: "Jis nieko neišmano". 30 m.: "Būtų gera su tėčiu kai kada pasitarti". 40 m.: Visgi tėtis daug supranta ir žino". 50 m.: "O kad galėčiau su juo šiuo klausimu išsikalbėti".

Laiminga ta šeima, kurios tėvai neturi ryškesnių ydų ir silpnybių. Tėvų dorybės ir ydos kažkaip nejučiomis pereina į vaikų širdis. Sunku norėti, kad vaikai nepastebėtų tėvus esant apsileidusius religinių pareigų atžvilgiu. Tik labai išimtinais atvejais tokių tėvų vaikai bus religingi. Nieko gero negalima laukti, kai tėvai perdaug iš vaikų reikalauja, perdaug viską gina, perdaug varžo jų laisvę, neatsižvelgiant į amžių, didesnį subrendimą. Dar blogiau, kai patys sau leidžia ne vieną silpnybę: smarkų rūkymą, dažnus nugėrimus, barnius ir t.t. Tada dingsta paauglių ar jaunuolių širdyse paskutinė tėvams pagarba. Jei iš namų nepabėga, tai juose jaučiasi svetimi, nesuprasti. Nepasitraukia iš šeimos, nes čia gauna pastogę, maistą, dažnai ir mokslą.

Kartais didina šeimos nesantaiką ir brolių bei seserų nesugyvenimas, tarpusaviai ginčai. Prie ko gali prieiti, pavydo vedini, tiesa, jau suaugę tikri broliai, rodo L. Dovydėno apysaka "Broliai Domeikos". Bet yra gyvenime ir [illegible]itokių pavyzdžių. Prisimenu dvi mokytojas, kurios savo šeimose buvo vyriausios. Jos tiek mylėjo savo jaunesnius brolius ir seseris, kad visus išleido į mokslus. Tėvai nebūtų pajėgę to padaryti.

Kaip namų, šeimos įtampas nugalėti, nors sumažinti? Trumpas atsakymas — gerai atliekant tėvams ir vaikams savo pareigas. Vaikai neturi pamiršti būti atvirais ir garbingais tėvų atžvilgiu. Visados geriausias patarėjas bus tėvas, motina, o ne svetimasis. Jei tėvas nekalbus, o motina liūdna, matyt jų širdis slegia rūpesčiai, vra pavargę. Labai svarbu, ypač jaunuoliams, apvaldyti savo nuotaikas, būti paslaugiais, dėkingais. Gera, kai šeimoje dažnai vartojamas žodis "ačiū". Atsiminti ne tik savo, bet ir tėvų gimtadienius. Tautų apaštalas šv. Paulius duoda gerą patarimą ir vaikams ir tėvams: "Vaikai, klausykite savo gimdytojų Viešpatyje, nes tai teisinga... Ir jūs, tėvai, neerzinkite savo vaiku, bet auklėkite juos drausme ir Viešpaties įspėjimu" (Efez. 6, 1, 4).

RŪTA ALŠYTĖ

DAINOS

Dainos, lyg drugeliai
skraido erdvėje:
noriu vieną pagauti!

Dainos, lyg žirgeliai
bėga ir šuoliuoja:
norėčiau ant vieno pajoti.

Dainos, lyg upeliai
be vilnių, be bangužių, —
ant vienos, gal, išplaukčiau . . . ?

Dainos sklando, šviti,
ir mane apšviečia.
Tik dainiui pagauti dainą!

TU KARALIUS

Ištirpo auksas,
brangakmeniai išvogti.
Neliko sosto.
Baltą bokštą jie sugriovė,

bet Tu — vistiek karalius
tarpe pilies griuvėsių,
apraudąs savo žuvusią didybę
ir prarastąją garbę.

POLIFONIJA

Daugiaspalviai garsai
sugaudžia,
skirstos, melodijų
audeklą audžia.

Daugiaspalviai garsai
išsiviję
pildo spalvom
tamsos karaliją.

SAULĖLYDIS

Auksinė saulė šviti
ir pažeria spalvų
skaistiesiems debesims.

Sriautai [illegible]
ir aukso [illegible]
saulėtose [illegible]

Auksinė [illegible]
akivatin [illegible]
darosi vėsi [illegible]

Iš lėto [illegible] . . .
[illegible] visą
[illegible]